

УДК 659.113

Киричок О.В.*кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту в галузях агропромислового комплексу
Сумського національного аграрного університету*

ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В АНАЛІЗІ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВОГО ЦЕНТРУ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

У статті наведено результати проведеного Swot-аналізу як інструменту стратегічного управління. Виявлено як сильні, так і слабкі сторони діяльності Сумського міського центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги. Проведено аналіз можливостей розвитку досліджуваного центру та ризику щодо його діяльності.

Ключові слова: аналіз, Swot-аналіз, вторинна правова допомога, правова обізнаність, управління.

Киричек Е.В. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНСТРУМЕНТОВ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УПРАВЛЕНИЯ В АНАЛИЗЕ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОРОДСКОГО ЦЕНТРА ПРАВОВОЙ ПОМОЩИ

В статье представлены результаты проведенного Swot-анализа как инструмента стратегического управления. Выявлены как сильные, так и слабые стороны деятельности Сумского городского центра по предоставлению бесплатной вторичной правовой помощи. Проведен анализ возможностей развития исследуемого центра и риски его деятельности.

Ключевые слова: анализ, Swot-анализ, вторичная правовая помощь, правовая осведомленность, управление.

Kurychok O.V. ELEMENTS OF STRATEGIC MANAGEMENT IN LOCAL CENTRE OF LEGAL AID

The article presents the results of Swot-analysis as a tool for strategic management. Detected as strengths of Sumy local center of free secondary legal assistance and weaknesses. The authors also analyzed the possibilities of the investigated Centre and the risks of its activities.

Keywords: analysis, Swot-analysis, secondary legal aid, legal awareness, management.

Постановка проблеми. Зміни у правовому середовищі щодо надання безоплатної правової допомоги громадянам України, а також відкриття центрів із надання вищезазначеного виду допомоги, вимагають урахувати досвід зарубіжних країн, більшу увагу приділяти крокам, які б дали змогу розширювати та розвивати діяльність щодо надання безоплатної вторинної допомоги. Але насамперед із точки зору стратегічного розвитку Сумського центру необхідно провести аналіз сильних та слабких сторін діяльності такого центру, визначити його можливості та ймовірні загрози.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання Swot-аналізу як одного із найважливіших елементів стратегічного аналізу знайшло своє відображення в публікаціях таких вітчизняних учених та фахівців, як Л.В. Балабанова, П.Л. Гордієнко, Л.Г. Дітковська, Н.В. Куденко, Ю.І. Мізик, В.М. Терещенко та ін. У великій кількості праць визначено, що Swot-аналіз дає основу для оцінки ефективних сторін діяльності і можливостей коректування її слабких сторін, тобто визначає як зовнішні, так і внутрішні фактори.

Мета статті полягає у з'ясуванні за допомогою інструментів SWOT-аналізу сильні та слабкі сторони, а також можливості та загрози в діяльності Сумського міського центру з надання безоплатної вторинної допомоги.

Виклад основного матеріалу дослідження. Безоплатна первинна правова допомога охоплює такі види правових послуг, як надання правової інформації, консультацій і роз'яснень із правових питань, складання заяв, скарг та інших документів правового характеру (крім процесуальних), надання допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правової допомоги та медіації.

Вторинна безоплатна правова допомога включає захист від обвинувачення; здійснення представництва інтересів осіб в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування перед іншими особами; складання документів процесуального характеру.

Безоплатна первинна правова допомога надається кожній особі, тобто громадянам України, іноземцям, особам без громадянства, у тому числі біженцям, які перебувають під юрисдикцією України.

Безоплатну вторинну правову допомогу можуть отримати:

- малозабезпечені особи, тобто особи, середньомісячний сукупний дохід сім'ї якої нижчий суми прожиткового мінімуму, розрахованого та затвердженого відповідно до Закону України «Про прожитковий мінімум» для осіб, які належать до основних соціальних і демографічних груп населення, а також інваліди, які отримують пенсію або допомогу, що призначається замість пенсії, у розмірі менше двох прожиткових мінімумів для непрацездатних осіб;

- діти-сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, безпритульні діти, діти, які можуть стати або стали жертвами насильства в сім'ї;

- особи, до яких застосовано адміністративне затримання чи адміністративний арешт; підозрювані у вчиненні злочину особи, які затримані органами дізнання та слідства; особи, до яких як запобіжний захід обрано взяття під варту, та особи, у справах яких, відповідно до положень Кримінально-процесуального кодексу України, участь захисника є обов'язковою;

- особи, яким законами України вже закріплено право на безоплатну правову допомогу, а саме: особи, на яких поширюється дія Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» (до моменту прийняття рішення про надання статусу біженця та у разі, якщо особа оскаржує рішення щодо статусу біженця); ветерани війни та особи, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», особи, які мають особливі заслуги та особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, особи, які належать до числа жертв нацистських переслідувань (стосовно питань, пов'язаних з їх соціальним захистом);

- особи, щодо яких суд розглядає справу про обмеження цивільної дієздатності фізичної особи,

визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи (протягом розгляду справи в суді);

– особи, щодо яких суд розглядає справу про надання психіатричної допомоги в примусовому порядку (протягом розгляду справи в суді);

– особи, реабілітовані відповідно до законодавства України (стосовно питань, пов'язаних із реабілітацією).

До того ж право на безоплатну вторинну правову допомогу мають громадяни держав, з якими Україна уклала відповідні міжнародні договори про правову допомогу, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також іноземці та особи без громадянства відповідно до міжнародних договорів, учасником яких є Україна, якщо такі договори зобов'язують держав-учасниць надавати певним категоріям осіб безоплатну правову допомогу.

На сьогодні в системі органів юстиції вже реалізовано можливість отримання безоплатної первинної правової допомоги, зокрема на базі 733 громадських приймальень, що були створені при головних управліннях юстиції.

Їхня робота регламентована Наказом Міністерства юстиції України від 21 вересня 2011 р. № 3047/5 «Про затвердження Порядку роботи громадської приймальні з надання безоплатної первинної правової допомоги» [1].

Для отримання безоплатної первинної правової допомоги необхідно надіслати або подати письмове звернення безпосередньо до приймальні. Таке звернення розглядається протягом 30 календарних днів, а у випадку коли особа просить лише про надання правової інформації – протягом 15 календарних днів.

Якщо питання, порушене у зверненні, не належить до компетенції Міністерства юстиції, воно протягом п'яти календарних днів пересилається за належністю з одночасним повідомленням про це особи.

Водночас з 1 січня 2013 р. доступно отримання і безоплатної вторинної правової допомоги. Відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу», 27 центрів із надання безоплатної вторинної правової допомоги в Автономній Республіці Крим, областях, містах Київ та Севастополь здійснюють надання безоплатної вторинної правової допомоги: особам, до яких застосовано адміністративне затримання чи адміністративний арешт; підозрюваним у вчиненні злочину особам, які затримані органами дізнання та слідства; особам, до яких як запобіжний захід обрано взяття під варту; особам, у справах яких відповідно до положень Кримінального процесуального кодексу України участь захисника є обов'язковою [2].

Центри є неприбутковими організаціями, користуються правами юридичної особи, мають власні бланки, печатку зі своїм найменуванням. Вони фінансуються з державного бюджету України, а також інших не заборонених законодавством джерел [3].

За допомогою інструменту стратегічного управління (а саме SWOT-аналізу) нами було проведено аналіз діяльності Сумського міського центру з надання безоплатної вторинної допомоги.

В умовах ринкової економіки найважливішим завданням будь-якого суб'єкта господарювання є постійний контроль об'єму продажів і доходів, оскільки за швидко мінливого попиту і конкуренції, що загострюється, істотно зростає ризик незатребуваності продукції (робіт, послуг). Для своєчасної оцінки поточної ситуації, прийняття збалансованих рішень, для управління доходами і прибутком організації як основними показниками фінансових результатів функціонування організації необхідний оперативний аналіз, а в низці випадків – моніторинг обсягу продажів, виручки, прибутку.

Для активного управління обсягом продажів і прибутком необхідне залучення як облікової (внутрішньої) інформації, так і даних про стан ринку, попиту на конкретні групи товарів (робіт, послуг), динаміки цін (ринкова не облікова інформація). Інтеграція облікової та ринкової інформації передбачає використання нових методів економічного аналізу.

Оскільки ринкова інформація часто змінюється і є нестійкою, для її формування велике значення мають експертні оцінки, зроблені на підставі наявних даних управлінського обліку, наслідок цього – отримання на їх основі необхідного масиву не облікової інформації, розробка методів аналізу, орієнтованих на активне використання. Одним із методів, що ґрунтуються на експертних оцінках, є SWOT-аналіз. Цей метод широко застосовується в зарубіжній практиці фінансового аналізу, де він розглядається як найважливіший інструмент маркетингового аналізу організації. Однак під час деталізації SWOT-аналізу та включення до нього математичних розрахунків основних балансових коефіцієнтів, що визначають фінансові результати діяльності, фінансовий стан організації, його можна і доцільно розглядати як комплексний метод оцінки фінансово-господарської діяльності організації. Особливе значення він має для організацій із широкою номенклатурою товарів (робіт, послуг) за істотною відмінністю їх прибутковості.

Підсумовуючи все вищесказане, можемо відзначити, що SWOT-аналіз допомагає відповісти на такі питання:

– Чи використовує компанія внутрішні сильні сторони у своїй стратегії? Якщо компанія не має від-

Таблиця 1

Сильні та слабкі сторони Сумського міського центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги

Сильні сторони		Слабкі сторони	
Рейтинг	Параметр	Рейтинг	Параметр
1	Високий рівень кваліфікації працівників Центру	1	Відсутність у населення інформації про Центр
2	Наявність зв'язків та репутації співробітників Центру на ринку правової допомоги	2	Впевненість населення, що мають право на отримання БПВД, у додатковій матеріальній винагороді співробітникам Центру за надані послуги
3	Державна підтримка Центру	3	Слабка швидкість прискореного зв'язку з населенням, що потребують БПД
4	Наявність інформаційного ресурсу де можна ознайомитися з послугами, що надаються Центром	4	Відсутність заохочення для адвокатів по роботі з цивільними та адміністративними справами
5	Забезпечення заснування друкованих засобів базової інформації (видання та розповсюдження друкованої літератури та ін..)		
6	Створення робочих місць у місті		

мінних переваг, то які з її потенційних сильних сторін можуть ними стати?

– Чи є слабкості компанії її вразливими місцями в конкуренції? Які слабкості потребують коригування виходячи зі стратегічних міркувань?

– Які сприятливі можливості дають компанії реальні шанси на успіх під час використання її кваліфікації і доступу до ресурсів?

– Які ризики та загрози повинні найбільш турбувати менеджера і які стратегічні дії він повинен зробити для хорошого захисту?

Отже, кожна організація (підприємство) має на ринку певні переваги і наділена недоліками. SWOT-аналіз дає змогу виявити сильні і слабкі сторони, які потребують найбільшої уваги і зусиль із боку підприємства (табл. 1).

Отже, не виникає сумніву, що до діяльності Центру з надання правової допомоги залучені найкращі спеціалісти з правової сфери, що підтверджується їх високою репутацією та наявністю зв'язків.

При проведенні SWOT-аналізу необхідно визначити не тільки можливості та загрози зовнішнього середовища організації, але й виявити ймовірність використання та вплив обраних можливостей та загроз на результати діяльності організації.

Можливості розвитку Центру з надання правової допомоги, що аналізується, а також можливі ризики щодо розвитку діяльності організації наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Можливості та загрози Сумського міського центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги

Можливості		Загрози	
1	Посилення попиту на юридичні послуги (жителям сходу України, що внутрішньо переселенні, учасникам АТО)	1	Зміна політичної та економічної ситуації
2	Збільшення кількості клієнтів через поінформованість суспільства щодо діяльності Центру	2	Зміни в реформуванні адвокатури
3	Посилення правової обізнаності населення	3	Дефіцит фінансових коштів
4	Підвищення якості правової допомоги		

Враховуючи сьогоднішню ситуацію, що склалася в Україні, одним із важливих видів послуг, що надає зазначений Центр, є юридичні послуги жителям сходу України, що внутрішньо переселенні, та учасникам АТО.

Крім того, Сумському міському центру необхідно звернути увагу на поінформованість населення щодо існування взагалі такого Центру, що, безумовно, у майбутньому вплине його функціонування.

Наслідки, до яких може призвести реалізація загроз, можуть проявитися через руйнування організації, приведення організації до критичного стану, важкого стану або легких пошкоджень.

Отже, стратегічне управління будь-яким підприємством у ринковому середовищі зосереджується на

правильному визначенні поточних позицій підприємства на ринку, показників його господарсько-фінансової діяльності, сильних і слабких сторін.

У сучасних умовах адекватність прийнятої стратегії розвитку бізнесу або території стратегічним цілям залежить від результатів стратегічного аналізу. Стратегічний аналіз формує інформаційну базу для прийняття рішення, але його методи залежать від складності внутрішнього та зовнішнього середовища господарської системи. Система методів стратегічного аналізу та інформаційне коло джерел залежать від економічних відносин у регіоні та традиційної чи інноваційної спрямованості потенціалу господарської організації.

Загальна методика проведення SWOT-аналізу досить широко висвітлена як у зарубіжних, так і у вітчизняних джерелах. Проте в українській економічній літературі недостатня увага приділяється особливостям застосування цього методу у практиці управління конкретного підприємства, тоді як методики, рекомендовані зарубіжними авторами, можуть бути застосовані лише зі значними поправками на специфічність ринкових умов в Україні. Водночас значна кількість публікацій, присвячених SWOT-аналізу, свідчить про зростаючий інтерес до нього з боку менеджерів. Певною мірою це зумовлено реаліями сучасного ділового життя. Сьогодні навіть середні та малі підприємства відчувають необхідність розроблення ефективної стратегії, адже в умовах середовища, що динамічно змінюється, лише інтуїції керівника недостатньо для успішних дій на ринку. Оскільки стратегічний аналіз у повному обсязі доступний лише великим компаніям, багато підприємств як основний інструмент стратегічного управління обирають SWOT-аналіз.

Висновки. Таким чином, за результатами проведеного SWOT-аналізу Сумського міського центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги нами було виявлено шість параметрів сильних сторін проти чотирьох слабких сторін його діяльності.

У перспективі діяльності виявлено чотири параметри можливого розвитку місцевого центру проти трьох загроз розвитку організації.

Отже, Сумському центру необхідно враховувати зарубіжний досвід, а також досвід інших областей України, розвивати свої можливості та посилювати сильні сторони своєї діяльності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Наказ Міністерства юстиції України від 21 вересня 2011 р. № 3047/5 «Про затвердження Порядку роботи громадської приймальні з надання безоплатної первинної правової допомоги» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1114-11>.
2. Закон України від 2.07.2011 р. № 3460-VI «Про безоплатну правову допомогу».
3. Наказ Міністерства юстиції України від 02.07.2012 р. № 968/5 «Про утворення центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0968323-12>.